

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. III. Raptus solius fœminæ, causâ ineundi Matrimonium, jure novo Tridentini dirimit cum ipsa Matrimonium, quamdiu est in potestate raptoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

arg. Adversariorum.

lis, & materia potest convenire utriusque sexui, masculinum comprehendit foemininum, etiam in pœnalibus & odiosis, juxta doctrinam Bartoli, communiter receptam, l. Iura, in fine ff. de LL. Atque ita Clement. 1. de Regularibus statuitur, ut Religiosi Mendicantes ex Pontificis licentia transeunt ad non Mendicantes, vocem & locum in Capitulo minime habeant: & tamen Glossa ibi affirmat, extendi masculinum ad foemininum; ac proinde comprehendi quoque Moniales transeuntis.

An masculinum extenditur ad foemininum

Hæc sunt verba Glossæ: Dico, hanc constitutionem locum habere etiam in faminis Ordinum Mendicantium, si transeant ad non Mendicantes. Facit, quod not. de Electione, Generali, in principio lib. 6. Ibi autem Verb. Universos, sic lego: Et universas: nam appellatione, Si quis, & Si qua continetur, ff. de Verb. signif. l. 1. ff. de Pactis: Tres fratres, & de Confit. pecu. l. 1. §. 1.

57. Argum. quod non.

Arg. contra: quia si pater exheredat filium nasciturum, si nascitur filia, non erit exheredata, ff. de Vent. in poss. mitt. l. 1. §. Sed & si incertum, Communiter dici solet, quod in favorabilibus masculinum concipit foemininum, in odiosis non: sic solvitur ff. de Verb. signif. l. 1.

Alij dicunt, quod si masculinum verbum proferatur ab homine, & est odiosum, non comprehendit foeminam: & sic intelligitur predictus §. Sed & si incertum: Sed si a lege, sive sit odiosum sive non foemina continetur, ff. de Jurisd. om. jud. Si quis id. Od. Fredus dicebat, quod si etiam a lege proferatur verbum odiosum, non comprehendit foeminam, nisi id lege caveatur.

Videtur quod sic, quando proferitur a Canone.

Dic secundum Gar. quod verbum masculinum, prolatum a Canone, comprehendit foeminas, quod probatur 16. q. 4. Si quis suadente, conjuncto cum cap. de Sent. excom. Mulieres, quod est verum, nisi eadem vel alia constitutione excipiatur foemina, inf. eod. Indemnitatibus §. Sed cum eas.

58. Quid ad hoc arg. respondeat Sanchez.

Sed quid ad hoc argumentum Sanchez? Respondet id esse verum, quando subest eadem ratio, ut in exemplo ibi relato contingit. Ratio enim illius decisionis (ut ex præfatione illius textus constat) est, ut professores cujusvis Ordinis in sua vocatione persistant, ac quietiorem in Ordine, ad quem transeunt, vitam agant: quæ æquè in Monialibus habet locum; at in nostro casu non militat eadem ratio. Ita Sanchez.

Verum enimvero difficulter ostenditur diversa ratio in nostro casu, ut patet ex antedictis; nam ratio videtur esse, ut impediatur corruptiones virginitatis & castitatis, ad quas ordinantur raptus, quæ etiam in nostro casu inveniuntur.

Raptivæ quævis variior. possit puniri.

Fateri debent Adversarij, non esse adeo frequentes raptivæ, quàm raptores; sed etiam machinatio uxoris in mortem viri sui non adeo frequens est, ac viri in mortem uxoris suæ, & tamen utraque, si reliqua adsint, est impedimentum dirimens Matrimonium.

Si dixeris; id reperitur jure expressum. Verum dicis; sed inde saltem constat, quod ea, quæ non ita frequenter contingunt, per leges possunt prohiberi. Ergo etiam raptivæ, quævis

rara sit, per leges potuit puniri. An autem puniatur d. l. un. hæctenus disputavimus.

Et incipior magis in sententiam Sanchij, quàm in Conclusionem proposui propter Reg. juris 49. de Reg. juris in 6. In pœnis benignior est interpretatio facienda. Intellige (inquit Canisius ibi) quando obscurum est, quæ pœna delinquenti infligenda sit, durior an levior; cum semper in dubijs benigniora preferenda sint l. 56. ff. eod.

59. Auctor magis inclinans in sententiam Sanchij, propter Reg. juris 49. in 6.

Igitur ubi obscurum est, quæ pœna reus affici debeat, in mitiorem pœnam declinamus: cum Interpretatione legum pœna mollienda sint potius, quàm exasperanda, l. 43. ff. de Pœnis; & Rapienda occasio sit, quæ præbet benignius responsum l. 168. ff. de Reg. juris. Unde si in illis verbis legis ambiguitas insit, quæ & in levio-rem, & in sæviorem sensum rapi possit, levio-rem magis interpretationem sequemur, cum hoc humanius sit. Ita Canisius.

Canisius

Cum igitur expensis rationibus utriusque partis præsentis controversiæ, dubium & incertum maneat, id est, non omnino certò constet, an masculinum accipiat foemininum, & res, de qua agitur, pœnalis sit, præfero benigniora, & judico, raptivæ non esse subjectam pœnæ ordinariæ, sed extraordinariæ pro arbitrio judicis. Idque non solum quod attinet ad pœnas d. l. un. sed etiam considerando pœnas, inflictas raptoribus per Concilium Trident. de quibus in sequentibus erit sermo, & potissimum de inhabilitate ad contrahendum Matrimonium, tamquam propria huic loco.

CONCLUSIO III.

Raptus solus Foeminæ, causâ ineundi Matrimonium, jure novo Tridentini dirimit cum ipsa Matrimonium, quamdiu est in potestate raptoris.

Nemo prudenter dubitare potest, quin raptus jure novo Tridentini Sess. 24. de Reformer. Matr. c. 6. dirimat Matrimonium inter raptorem & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, ut patet ex apertissimis verbis Concilij, in principio Sectionis relatis. Sed & alias pœnas statuit tam raptori, quàm omnibus, illi consilium, auxilium & favorem præbentibus.

60. Raptus jure novo Concil. Trid. est impedimentum dirimens.

In primis excommunicationem latæ sententiæ, ibi: Sint ipsa jure excommunicati. Ipso, inquam, jure, id est, antè sententiam, sive condemnatoriam, sive declarationem criminis. Ita enim communis usus & sensus hanc particulam interpretatur in materia Censurarum.

61. Eodem jure statuitur excommunicatio late sententiæ.

Cujus ratio esse potuit; vel quia hæc pœnæ sunt spirituales & medicinales; & idè animam statim oigare censentur, & cum hac veneratione, & timore semper susceptæ sunt; vel quia per Censuras separatur quis à communibus bonis

Eccle.

Suarez. Ecclesiæ tamquam indignus; & ideo statim obligatur in conscientia, ut se separet & abstinere. Pertinet enim ad Pastorem Ecclesiæ, separare indignos & illis præcipere, ut se separent, quod præceptum in ipsâ Censurâ includitur. Ita Suarez de. LL. lib. 5. c. 8. n. 1.

62. *An sit reservata.* Rogas: an d. excommunicatio sit reservata? Tridentinum minimè reservat eam; ergò nec nos reservemus, sed dicamus, quod Innoc. III. cap. Nuper, 29. de Sent. excom. dixit de eo, qui communicat cum excommunicato extrâ crimen: *Quamvis enim tunc non iudicis, sed juris sententiâ excommunicato communicans sit ligatus: quia tamen conditor Canonis ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem alijs relaxandi.* Quia ergò in casu nostro Concil. Trid. absolutionem excommunicationis sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem alijs relaxandi.

Præterea Præterea voluit Trid. ut tam raptor, quam omnes illi consilium, auxilium & favorem præbentes, sint perpetuò infames, omniumq; dignitatum incapaces; & si Clerici fuerint, de proprio gradu decedant. Circâ quas pœnas disputatur inter DD. an postulent sententiam iudicis.

63. *An sit lata sententia.* Bonac. Bonacina hic q. 4. punct. 18. n. 9. loquens de infamia & incapacitate, respondet negativè, non distinguens inter sententiam declaratoriam criminis, & condemnatoriam ad pœnam. Et probat: nam ista pœna non requirit aliquam actionem ad sui executionem.

Negat Sanchez. Porro Sanchez lib. 7. disp. 13. n. 1. sic ait: Perpetua infamia sententiam iudicis postulat. Et idem dicendum est de ea pœna decidendi à proprio gradu. Atque ita Henriquez disp. 12. de Matr. c. 14. n. 4. explicans id decretum, ait, de proprio gradu eos deiciendos esse, ac deponendos, manifestè significans, non depositos esse, donec ministerium iudicis deponentis accedat.

64. *Citat pro se Navar. & Mol.* De pœna autem incapacitatis dignitatum, possit ambigi; quòd sit pœna privativa: propter illa, quæ allegabo lib. 9. disp. 30. n. 1. Cæterùm ea regula de pœnis privativis, non est certa, ut dicam ibi n. 2. Atque ideo meritò inhabilitatem indigere iudicis sententiâ, ob ejus pœnæ maximam acerbiter, docent Navar. in extravag. Greg. XIII. de Datis pro justitia & gratia, Notab. 31. n. 44. Molina to. 1. de Iustitia, tract. 2. disp. 96. §. Quod attinet ad pœnam.

Quod maximè verum est: quia ea dignitatum incapacitas sequitur infamiam, ac proinde immediatè post infamiam posita est in eo Trid. Decreto: infamia autem minimè incurritur ante iudicis sententiam. Hactenus Sanchez.

65. *Verba Navar.* Et quia fundat se in doctrina Navarri, apponam verba ipsius. Sic itaque scribit loco citato: Secundò: quòd licet dubitari possit, tamen probabiliter dici potest, alijs prædictis quatuor extraordinarijs pœnis (putà privationi à beneficio Ecclesiastico & sæculari perpetuo vel temporali, privationi simili ab officijs; incurfioni infamiæ; ac inhabilitati ad prædicta beneficia & officia) non esse locum in prædicto foro (conscientiæ ante sententiam) attento, quòd ad eò magnæ

sunt, & quòd, ut sup. dictum est, magis sunt additæ ad terrendum, in exemplum, quo multis grassantibus opus erat, juxta l. Capitalium §. Famulos, ff. de Pœnis, quam pro qualitate culpæ: & quòd difficillimum est, quòd quis contrâ semetipsum tam grandes pœnas exæquatur: & quòd privationes, de quibus hic, expressè extenduntur ad beneficia & officia sæcularia, quoad quæ certò puto, non esse locum eis in foro conscientiæ & quòd (ut latius demonstro in Clement. cap. Fraternitas, 12. q. 2.) frequentior (cui & ipse adhærere soleo) habet indistinctè, nullas pœnas ipso jure incurfias, obligare in foro conscientiæ delinquentem, ad eas contrâ se exequendas: nisi auctor legis expressè vel tacitè id jubeat.

Quod rarissimè faciendum est, propter ibi adducta, præsertim propter cap. Erit autem lex, 24. dist. declaratum per S. Tho. 1. 2. q. 95. a. 3. quatenus habet, legem debere esse possibilem moraliter servatu, qualis vix esset lex statuens, ut quis magnas pœnas contrâ se exqueretur. Hucusque Navar.

Verùm cum incapacitas dignitatum sit pœna privativa, quæ non requirit executionem delinquentis contrâ se, sicut benè requirit pœna privationis omnis beneficii, tam Ecclesiastici, quam quàm sæcularis, possit aliquis dicere: non valere hic argumentum ab una pœna ad aliam.

Quod scitè animadvertit Molina sup. ubi postquam docuit sententiam Navarri, subjungit. Duo observa. Primum est pœnam illam inhabilitatis ad beneficia & officia obtinenda, quoniam & acerba admodum, & permixtim apposita cum alijs, quæ vim non habent ante latam sententiam, excipiendam esse per Epykejam ab illa regula, quam ex Covarruvia paulò ante retulimus. Hæc ille.

Rogas: quæ est ista regula? Quando lege aliqua efficitur aliquis incapax rei alicujus, sive in pœnam, sive quavis aliâ causâ, vim illud habet, etiam in foro conscientiæ, nullâque expectata sententiâ.

Cum ergò in casu nostro incapacitas dignitatum acerba admodum pœna sit, & permixtim apposita, cum alijs, quæ vim non habent ante latam sententiam, excipienda videtur per Epykejam ab illa regula Covarruviæ.

Sed dicet aliquis: unde constat infamiam & dejectionem de proprio gradu minimè incurri ante sententiam, quando ipso jure imponuntur; uti fit in nostro casu? Neque enim hæc particula, quæ immediatè præponitur excommunicationi, hanc solam afficit; sed & alias pœnas, subsequentes in eadem quasi propositione, seu periodo. Nam quæ ratio disparitatis?

Respondeo: particulam illam non semper excludere omnem sententiam; sed aliquando excludere omnem, ut in Censuris; subindè tantum sententiam condemnatoriam, non autem declaratoriam criminis; ut in infamia & similibus pœnis; nisi obstat contrarius usus, aut subiecta materia aliud postulet. Quidquid ergò sit de sententia condemnatoria ad prædictas pœnas, saltem

66. *An sit excipienda incapacitas dignitatum.*

Videtur quòd non est Molina.

Covar.

67. *Objectioni.*

Solutio.

saltem videtur requiri sententia declaratoria criminis.

68. Dico: *Ad prædictas penas*, id est, perpetuam infamiam &c. Nam ut raptor teneatur dotare raptam, juxta Trid. sup. in fine: *Teneatur prætereà raptor mulierem raptam, sive eam uxorem duxerit sive non duxerit, decenter arbitrio judicis dotare*, manifestè requiritur sententia condemnatoria, ut clarè constat ex illis verbis: *Arbitrio judicis*, attentà scilicet qualitate raptoris & raptæ. Quia cum sit poena injuriæ illatæ, & illa sit major aut minor, attentà utriusque personæ conditione, meritò ea spectanda est ad id arbitrium.

Dico: hoc esse poenam, & exigi judicis sententiam, quatenus scilicet imponitur per id decretum, & dos arbitrio judicis taxanda venit. Nam (inquit Sanchez lib. 7. disp. 13. n. 1.) si ex raptu pullularet raptæ damnum: id in foro conscientiæ, nullâ judicis expectatâ sententiâ, instar aliorum damnorum, quæ injustè inferuntur, resarciendum esse dubitat nemo. Hæc ille,

69. Dubitant autem multi; an dum raptor ducit raptam, cesset infamia & incapacitas dignitatum. Et quidem cessare, docet Henriquez lib. 12. de Matr. c. 14. n. 4. in fine, dicens: Raptor & omnis, qui consilium, auxilium & favorem huic crimini præbet, fit ipso jure excommunicatus, ac nisi eam duxerit, fit perpetuò infamis: si ducat, non ita fit: aliàs enim rapta cogere tur nubere infami, quod esset in ipsius gravamen, contrà favorem, quem Concil. intendit dare Matrimonio. Fit insuper raptor, nisi eam ducat, omnium dignitatum incapax. Hæc ille. Ergò si ducat, non fit incapax, secundum ipsum; sicut antè dixerat: si ducat, non ita fit, id est, non fit infamis.

Idem docent Manuel & Vega. Idem sustinet Manuel 1. to. Sum. c. 232. n. 6. de poena infamiæ. Ut etiam Vega 2. to. Sum. c. 34. casu 157. in fin. Atque in simili casu videtur idem tenere Covar. 4. Decret. 2. part. c. 7. §. 4. n. 11. alias 16. ibi: Imò forsitan dici posset, d. 1. unicam C. de Raptu virg. in sponso, etiam de futuro, non debere ita strictè servari propter præcedentem tractatum & promissionem Matrimonij contrahendi. Nam ex illa prævia conjugalis consensûs promissione, temperandus est illius legis rigor, consideratis cæteris ipsius actûs contingentis circumstantijs. Ita præfatus Auctor.

Confirmatur ex Trid. Adde quod Trid. de dote exprimat: *Sive eam duxerit, sive non duxerit*. Ergò de alijs poenis id non est intelligendum, juxta commune dictum: *Exceptio firmat regulam in contrarium*. Alioquin cur Trid. hoc ipsum non expressisset de alijs poenis?

70. Sed omninò tenendum est (inquit Sanchez sup.) minimè ab ijs poenis eximi, si raptam ducat. Quòd id apertis verbis ibi decernat Tridentinum: ubi enim dixit posse duci raptam, si ad pristinam libertatem restituta consenserit, & tunc concessit, ut eam habeat raptor in uxorem: subdit hæc: *Et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium &c.*

Ubi ponderanda est dictio: *Nihilominus*, quæ,

Non minus, significat, l. fin. ff. de In integr. restit. ibi: *Nihilominus in integrum contra Rempti restituntur*, & l. 59. ff. de Verb. sign. ibi: *Eaq; nihilominus statio est conclusa atque munita*. Atque ita clarè decidit Trid. non obstante Matrimonio raptoris cum rapta, eum subdi excommunicationis, infamiæ, & inhabilitatis poenis.

Neque hoc est compellere raptam, ut infami nubat. Nemo enim eam cogit, sed in sua potestate situm est, id Matrimonium, aliudve eligere.

Nec id Matrimonij favori adversatur. Quoniam non ea poena imponitur ob contractum Matrimonij, sed ob raptus delictum; solùmque decernitur, non eximi raptorem ab ea poena, quàmvis raptam ducat. Imò maximus est Matrimonij favor, quòd tanti ejus Tridentinum libertatem faciat, ut illi contravenientes, raptu admisso ad eum effectum Matrimonij ineundi, subdat gravissimis poenis, non obstante Matrimonio, postmodum liberè subsecuto.

Nec doctrina Covarruvie allata favet contrariæ sententiæ; nam in eo eventu raptus est multò minus delictum, ac proinde temperanda est poena; at in nostro casu jam raptus omninò admissus erat, ac integrè consummatum delictum: ac proinde raptor eas incurerat poenas. Futurus autem eventus non eximit à poenis jam incurfis, nisi ex ipso jure colligatur: quod tantum abest, ut ex eo decreto colligatur, quin potius expressè contrarium decernat. Hactenus Sanchez.

Qui non respondet ad ultimum argumentum adversæ partis desumptum ex ipsis verbis Tridentini; forte, quia non vidit illud, quamquam apud Henriquez sup. in Comment. lit. T. satis clarè insinuetur. Quid ergò respondendum? Concilium, dicit aliquis, in hac poena id expressit majoris claritatis gratiâ, ne fortè quis diceret, Matrimonium fore sufficientem satisfactionem pro illata injuria per raptum.

Et verò, quod expressit in hac poena, quæ ultima est, quid ni & in alijs intelligi debeat, juxta illud Nicol. III. cap. Exyt, 3. de Verb. signif. in 6. *Et utriusque juris argumenta nos doceant, ea que in principio, ad medium, & ad finem, illa verò que in medio, ad finem atque principium: & ea que in fine, ad utrumque, vel eorum alterum sape referri?* Cum ergò poena finalis, id est, dotandi raptam, imponenda sit, sive raptor eam duxerit, sive non; cur cessare debeat poena infamiæ, postquam raptor eam duxerit?

Quia, inquis, poena dotandi est in favorem Matrimonij, infamia autem potius in odium seu onus. Placet mihi (inquit Perez hic disp. 38. sect. 3. in fine) quod notat Hurtado disp. 23. ad finem diff. 3. prædictas poenas non esse à judice imponendas, si raptor validè raptam ducat, exceptâ poenâ dotandi eam. Quod certè credendum est ex pia Tridentini mente in favorem Matrimonij: nam durum esset, raptam nubere viro perpetuò infami. Hæc ille.

Equidem favorem esse maximum Matrimonij, quòd eo contracto inter raptorem & raptam non

Raptor non debet dotare raptam antè sententiam ex vi Trid.

Sanchez.

An dum raptor ducit raptam, cesset infamia & incapacitas? Affirmat Henriquez, & probat.

Idem docent Manuel & Vega.

Confirmatur ex Trid.

Oppositum docet Sanchez, & probat ex verbis Trid.

71. Caspi arg. Henriquez.

An Covar. favet sententiæ Henriquez.

72. Quid respondendum ad ult. arg. ex Trid.

Resoluit Perez & Hurtado.

73. Quod magis non

inret infamia non videtur magis favor. Matr.

non cesset infamia, haud satis clarè video. Non cogitur quidem absolute rapta ducere raptorem; sed tamen sæpè est moralis necessitas; quòd alioquin rapta difficulter aliud Matrimonium inveniet. Pium ergò est, ut contracto Matrimonio cesset infamia, & consequenter incapacitas dignitatum.

Explicatur by Nihilominus.

Nec obstat dictio: *Nihilominus*; per eam namque Concilium hoc solum voluit significare, quòd, etsi raptor possit validè contrahere servatis servandis, & quàmvis fuisset illius intentionis, dum raptum admisit, nihilominus ipso jure foret excommunicatus ac perpetuò infamis, omniumque dignitatum incapax, donec & usque Matrimonium validè contraheret cum rapta.

74. Objectione solvitur.

Sed enim, dicit aliquis; quomodo ergò perpetuò infamis? Respondetur, de per se; nam per accidens est, quòd rapta, in loco tuto constituta, velit cum raptore contrahere.

Judicium Auditoris.

Quid dicam de hac controversia? Voluntas Ecclesiae inquiritur, per quam dictæ pœnæ raptoribus constitutæ sunt; & ut patet ex dictis, incertum est propter diversas sententias DD. quid Ecclesia voluerit. Sit ergò pro resolutione finali Reg. 49. de Reg. juris in 6. *In pœnis benignior est interpretatio facienda.* Item, Reg. 30. cod. *In obscuris minimum est sequendum.* De quibus Regulis alibi latius tractavimus: & idèò impræsentiarum supersedeo.

Molina.

Saltem (ut rectè notat Molina to. 4. de Iust. disp. 105. n. 22.) celebrasse postea legitimum Matrimonium cum rapta, causa est non levis, ut Princeps ab eo auferat infamiam, illum quoad illam in pristinum statum restituendo, capacemque efficiendo omnium dignitatum. Ita Molina.

75. An raptor sit irregularis.

Dico autem, raptorem non esse irregularem, nisi in quantum infamis est; quippè irregularitas in Trid. non exprimitur, ut patet, sed tantum infamia, quæ est causa irregularitatis, donec ergò raptor infamiam incurrat, quod non fit ante sententiam judicis, saltem declaratoriam criminis, non erit irregularis, & cessante infamia cessabit irregularitas, juxta illud: *Cessante causa cessat effectus.*

Parochus assistens Matr. in valida raptoris non incurrit pœnas Concilij.

Insuper assero, Parochum assistentem Matrimonio raptoris cum rapta, nondum ad pristinam libertatem extrâ raptoris potestatem restituta, non incurere d. pœnas Concilij. Quòd tantum imponantur adversus fautores raptus: at Parochus assistens postea Matrimonio, non favet raptui, utpotè qui jam omnino admissus est. At utique incurreret, si ante raptum promitteret illi eam assistentiam, quâ animosior factus est raptor ad raptum exequendum. Tunc enim raptus verè fautor esset. Ita Sanchez sup. in fine.

Sanchez.

76. Occurritur objectioni.

Nec obstat; quòd raptor continuò peccet, raptam non constituendo in loco tuto & libero; quippè illa continuatio non punitur; sed prima abductio: quod inde patet, quia tametsi incontinenti eam restitueret, non propterea evaderet pœnas; & si foeminam violenter retineret in aliquo loco, ad quem eam non abduxit, non in-

Bosco de Matrini, Pars II.

curreret pœnas, quàmvis eandem faceret injuriam, quam facit raptor, raptam non restituendo in tuto loco.

Igitur abductio violenta punitur, non retentione violenta. Atque adeò Parochus assistens Matrimonio, & idem est de testibus, estò fautores forent violentæ retentionis, putà, quia raptam restitueret, si ipsi nollèr Matrimonio assistere, haud equidè violentæ abductionis pœnas incurrerent, quæ ipsis inscijs peracta & completa fuit. Et hæc tamen quidem de pœnis, quæ non sunt propriae huic loco, & idèò brevius de illis tractavimus.

Restat inhabilitas ad contrahendum Matrimonium, quæ potissimum est hujus loci, & idèò diffusioem exigit tractatum. Sicut autem dixi in principio Conclusionis, nemo prudenter dubitat, quin raptus sit impedimentum dirimens novo jure Concilij Trident. Adde hic: plerique fatentur, quòd eo dumtaxat jure dirimat; & idcirco non dirimit in locis, in quibus hoc Concilium non obligat; sed ibi, juxta cap. fin. de Rapt. cujus antea meminimus, *Rapta puella legitime contrahet cum raptore, si prior dissensio transeat postmodum in consensum, & quod ante displicuit, tandem incipiat complacere.*

Nam quamdiu durat violentia, & foemina violenter inducitur ad consensum, liquet profectò nullum esse Matrimonium eodem jure, quo irritatur Matrimonium vi aut gravi metu injustè extortum; ut proindè tali casu raptus non sit impedimentum distinctum ab ipsa vi seu gravi metu. Et sub hac consideratione hic non agitur de raptu, sed Disp. præced. Sect. 7. de eo satis diffusè tractavimus.

Sin autem postquam foemina rapta & abducta est, cesset violentia, nullaque vis aut metus ei inferatur, tametsi adhuc maneat sub potestate raptoris, potest jure antiquo d. cap. fin. legitime contrahere. Quidquid in oppositum sentiant Martinus de Magistris, & alij quidam apud Sanchez sup. disp. 12. n. 42.

Ducitur autem Martinus: quoniam raptor est ipso jure excommunicatus: Matrimonium autem tempore excommunicationis inutum est invalidum. Sed (inquit Sanchez) id fundamentum prorsus corrui. Tum, quòd raptor jure antiquo, non sit excommunicatus, sed tantum excommunicandus, ut sup. ostendimus: tum etiam, quòd Matrimonium, tempore excommunicationis contractum, validum sit; eò quòd nullus reperitur textus invalidans, vel assignetur ille; & credimus Martino de Mag. Alioquin sinè claro textu non est statuentium impedimentum dirimens.

Alij ducuntur; quòd dictio, *Postmodum*, quæ ponitur in cap. fin. præcitato, importet longum temporis intervallum, ut ex illo purgatus metus videatur. Deinde, quòd dictio illa, *Tandem*, quæ ibidem reperitur, videatur importare quamdam longissimam examinationem.

Cæterum (inquit Sanchez sup.) quàmvis hæc fundamenta sint apparentia: mihi certissimum est, id non desiderari; sed satis esse, ut Matrimonium valeat, attento eo Capite fin. si

SI

rapta

Violenta retentione non punitur.

77. Raptus solo jure Trid. dirimit.

78. Jure antiquo, cessante violentia, potest rapta nubere raptori.

Arg. Contrà ex Matr. de Mag. Solvitur ex Sanchez.

Aliud arg. contrà.

79. Probatur prior sententia ex Sanchez.

rapta adhuc sub raptoris potestate existens, verè liberè consentiat. Et hoc est, quod d. cap. fin. intendit, dum petit consensum postmodum adesse, id est, si jam dissensio cessarit. Si enim voluisset id Matrimonium esse nullum, dum rapta est sub raptoris potestate, id utique expressis verbis declarasset, ut fecit Trid. Sess. 24. de Matr. c. 6. Nec credendum est verbis tam ambiguis & obscuris voluisse irritare Matrimonium quod est res tanti momenti. Hæc ille.

Confirmatur.

Adde ego: si d. c. fin. irritasset id Matrimonium, nulla fuisset necessitas, id rursus irritandi per Concil. Trident. novo edito decreto: non enim loquitur de hac invaliditate, tamquam de re antiquitus constituta; sed eam tamquam rem novam statuit, dicens: *Decernitis. Synodus &c.* utique reformans in hoc Matrimonium. Nam iessio illa intitulatur: *De reformatione Matrimonij.*

80. Objectio.

Dices: irritatio illa non erat satis clarè expressa in d. cap. fin. & idèd Trid. voluit eam clarè hinc exprimere. Respondeo: *In obscuris minimum est sequendum*, Reg. 30. de Reg. juris in 6. Ergò d. cap. fin. non debet intelligi de impedimento dirimente; alioqui in re obscura, non quod minimum, sed quod maximum est, sequeremur.

An rapta manens in potestate raptoris, possit liberè consentire. Decianus.

Neque id obscurè significat Decianus tract. criminali lib. 8. c. 13. n. 48. (teste Sanchez sup.) dicit enim, valere Matrimonium, attento d. cap. fin., modò appareat clarè de libera mulieris voluntate. Quod (inquit) non videtur apparere posse clarè, dum est in potestate raptoris.

Quod ego intelligo, non ut omninò impossibile sit, mulierem, existentem in potestate raptoris, liberè reverà consentire; sed quod ut plurimum non sit liber consensus; saltem non appareat esse liber. Et idèd prudenter fecit Tridentinum, id Matrimonium irritando, etiam dum consensus liber est: quia scilicet, quamdiu manet sub potestate, non constat satis Ecclesiæ de ista libertate, & per consequens de valore Matrimonij; quocirca ne maneret valor huiusmodi Matrimonij dubius, & pateret aditus multis litibus, & alijs inconvenientiis, absolutè huiusmodi Matrimonium irritavit.

81. An sit invalidum Mat. inter raptricem & raptum. Affirmat Averfa & Alij.

De qua utique irritatione jamjam tractabo, & quæro primò, an sit irritum Matrimonium, quod contrahitur inter raptricem & raptum, quamdiu raptus est in potestate raptricis. Affirmat Averfa hic q. 12. sect. 3. §. *At affirmandum*, cum Henriquez lib. 12. de Matr. c. 14. n. 4. Gutierrez de Matr. c. 88. n. 6. Emanuel Sum. to. 1. c. 232. n. 4. Vega to. 2. c. 34. casu 157. notab. 5. Et ut probabile admittit Sanchez sup. disp. 13. n. 16.

Probatio.

Suadetur (inquit Averfa) quia in hac materia ob diversitatem nominum generis masculini & feminini, leges commoditatis gratiâ profertur ex una parte nomen masculinum, & ex altera femininum, ut in hoc casu, *raptorem & raptam*. Non quia suam iussionem velint juxtà sonum materialem ipsorum nominum restringere; sed potiùs volentes ob identitatem ratio-

nis, pariter commutatis nominibus intelligi, ut in hoc casu, etiam inter raptricem & raptum. Eadem enim prorsus ratio est; nempe ob libertatem Matrimonij, quæ prorsus eodem modo requiritur in viro ac in foemina.

Et quàmvis faciliùs ac frequentius contingat, ut vir foeminam rapiat: tamen hoc non facit, ut eximatur à lege foemina rapiens virum: sed solum efficit, ut Concilium sub ijs nominibus, raptoris & raptae, loqueretur. Ac etiam legem correctoriam pœnalem, ubi eadem omninò ratio militat, debere extendi, fatetur Sanchez eà disp. 13. n. 17.

Sic in alijs plerisque casibus, ubi sacri Canones sub certis nominibus de viro & foemina in hac materia loquuntur, solent eodem pacto intelligi è converso de foemina & viro, ac specialiter in statuendis impedimentis. Utpotè dum loquuntur de viro occidente uxorem, de viro contrahente cum moniali, pariter intelliguntur de foemina occidente maritum, de foemina contrahente cum monacho, aliisque plura huiusmodi exempla occurrunt. Quare similiter quod lex statuit de raptore & rapta, eodem pacto debet intelligi de raptrice & raptò, si talis casus contingat. Hucusque Averfa.

His tamen non obstantibus Conclusio nostra docet, raptum solius foeminae esse impedimentum dirimens; adeoque virum raptum à foemina validè posse cum ipsa contrahere, etiam dum adhuc existit in potestate raptricis. Ita docet Sanchez sup. n. 16. & omnes, qui cum ipso asserunt, raptricem non incurere pœnas juris Civilis & Canonici antiqui, cum non appareat sufficiens ratio disparitatis.

Eamque esse communioem DD. sententiam; ait Herinx hic disp. 6. n. 80. Nam (inquit) Tridentinum expressè loquitur in casu, quo mulier est rapta, dicens: *Quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit*. Nec intentio Concilij videtur se extendere ad foeminam, quæ vix unquam solet raptum committere. Solent porò jura obviare casibus, natis occurrere. Unde nec ea, quæ statuit Trid. contra impediendes libertatem foeminarum circa Professionem religiosam, extenduntur à Doctoribus ad impediendes libertatem virorum; quàmvis horum quoque libertas interdum, sed rariùs tollatur. Deindè, versamur in odiosis; quæ sunt restringenda.

Quod verò objicitur, per raptum alienæ sponsæ, intelligi pariter raptum alieni sponsi, dum agitur de impedimentis merè prohibentibus, gratis & falsò assumitur. Neque etiam in jure à pari ratione, aut simili exemplo ducitur bonum argumentum. Hæc ille. Brevibus complectens verbis, diffusius dicta Conclus. præced. ad quæ remitto Lectorem. Nam argumenta, quæ probant, raptrices non incurere pœnas juris antiqui, idem probant de pœnis juris novi seu Concilij Tridentini.

Sola differentia esse videtur, quòd principale intentum Tridentini sit, salvare libertatem Matrimonij; porò jus antiquum principaliter consideravit expletionem libidinis.

Idem

82. Confirmatur.

83. Oppositam sententiam docet Sanchez.

Eam esse communioem aut Herinx. Probatur ex ead.

84. Objectio solvitur.

Alia obje-
ctio.

Tam autem, ut bene notavit Averfa supra, libertas Matrimonij prorsus eodem modo requiritur in viro ac in femina. Unde metus gravis injustè incussus, sive à viro mulieri, quod frequentius natum est fieri, sive à muliere viro, quod rarum est, dirimit æqualiter Matrimonium; quia æqualiter opponitur libertati Matrimonij. Ergò similiter in præsentī casu raptus dirimet tam viri, quàm mulieris.

85.

Solutio, &
disparitas
inter me-
rum & rap-
tum.

Respondetur: disparitatem esse; quòd metus sit impedimentum juris naturalis seu divini; raptus autem juris Ecclesiastici, idque pœnalis, & correctorij, in quo non licet argumentari à pari ratione, nisi ad evitandum absurdum; jam autem absurdum non est, raptum dirimere inter raptorem & raptam, estò non dirimat inter raptricem & raptum, etiam datà paritate rationis; quia ratio legis non est lex, neque cogit Legislatorem ad ferendam legem, cum antè Trident. raptus non dirimeret, nisi in quantum erat conjunctus metui gravi, qui æqualiter, ut dictum est, dirimit inter raptorem & raptam, & inter raptricem & raptum, de quo casu hìc non agimus; sed de illo, in quo jure antiquo d. c. fin. de Rapt. Matrimonium valeret inter raptorem & raptam, raptricem & raptum. Igitur Trident. rationabiliter voluit corrigere d. cap. fin. in casu, qui frequenter occurrit; secus in casu rarissimo. Hæc, credo, sufficient ad salvandam veritatem 1. partis Conclusionis, scilicet: *Raptus solius feminae.*

86.

An res vir-
tur in casu
Matr. Ali-
qui negant.

Sequitur: *Causà ineundi Matrimonium*; secus explendi tantum libidinem. Hæc est altera difficultas, quam tractat Sanchez sup. disp. 13. n. 3. & 4. Equidem Aliqui affirmant, Tridentinum de omni raptu, sive causà ineundi Matrimonij, sive causà solius libidinis explendæ factus sit, fore intelligendum. Et est satis probabile, inquit Sanchez in fine n. 3.

Affirmat
Sanchez, &
probat 1. ex
verbis Trid.

Verum (prosequitur n. 4.) mihi probabilius est, in eo Decreto solos femininarum raptores, causà contrahendi cum eis Matrimonium, comprehendere. Ducor; quòd ex principio illius cap. 6. id colligatur: nam statim incipit verba facere de Matrimonio contrahendo inter raptorem & raptam: ac proindè indicium est, de illo solo raptu agere, qui causà Matrimonij admittitur.

87.

Secunda
probatio.

Deinde: quòd id Decretum, sub rubrica de Reformatione Matrimonij ponatur: ad quam estò conferat, ut rapta plenam libertatem adeptam sit, ut raptori nubat: at imponere raptoribus, non causà Matrimonij, sed libidinis explendæ tam arebas pœnas, est prorsus extrà rem, cum raptor nullatenus Matrimonium, nec ejus libertatem offenderit.

Confirmat-
ur.

Et confirmatur: quia quando causà Matrimonij raptus est admissus, delictum fuit contrà Matrimonij libertatem, & ab initio in eo interfuit coactio; ac proindè, ut plenior sit libertas, petit id Decretum, prius raptam in pristinam libertatem, ac in loco à raptore separato restitui: ac raptorem, tamquam iniquum libertatis Matrimonij violatorem, cui libertati totis viri-

Bosco de Matrim. Pars II.

bus Tridentinum ac Canones antiqui consulerent intendunt, punit pœnis acerbis, in eo Decreto contentis.

Tandem: quòd ubi textus est dubius, rubrica probat, qualiter sit intelligendus; textus enim in dubio intelligendus est, ut conveniat rubricæ, sub qua constituitur. Sic DD. multi limitant cap. 1. de Clerico non ordin. ministr. generaliter decidens, non ordinatum exercentem actum Ordinis esse irregularem, ut intelligatur, quando exercens est Clericus, eò quòd collocetur sub rubrica de Clerico non ordinato ministrante. Nec alia potest reddi ratio.

Adde: hunc textum Concilij esse restringendum, quòd corrigat cap. fin. de Rapt. permittens Matrimonium inter raptorem & raptam. Hucusque Sanchez pro sua & nostra opinione, quæ tamen non caret difficultate, ut patebit ex argumentis Adversariorum, quibus debet satisfieri.

Primum est: quòd Tridentinum innovare voluerit pœnas, per antiquos Canones raptoribus decretas, quæ raptorem causà libidinis comprehendebant.

Respondet Sanchez sup. n. 18. id non intendere Trid. sed solum pœnas imponere offendentibus libertatem Matrimonij per raptum.

Contra: Quicumque intentione rapiatur femina, dum potestati raptoris subest, non minus impeditur plena libertas, cum metus & vis non plene cessarint: atque adeò satis reformatur Matrimonium, dum quod antè validum erat, jam invalidum declaratur. Ex quo corruere videtur argumentum Sanchij, desumptum ex rubrica de Reformatione Matrimonij.

Quod autem addit Sanchez, *Imponere raptoribus, non causà Matrimonij, sed libidinis explendæ, tam acerbis pœnas, est prorsus extrà rem*; ad hoc, inquam, responderi posset; imponere raptoribus, non causà Matrimonij, sed libidinis explendæ, pœnam mortis, & amissionis omnium bonorum, cum prohibitione, & fortè irritatione Matrimonij, atque excommunicatione ferendæ sententiæ, non est prorsus extrà rem; cum partim jure civili, partim jure Canonico id factum fuerit; ergò etiam pœnæ Concilij Trid. non sunt prorsus extrà rem.

Estò enim raptor non offenderit Matrimonium aut ejus libertatem rapiendo; offendit tamen retinendo raptam in sua potestate, dum tractatur de Matrimonio contrahendo. Imò etiam rapiendo offendit; quia est in causa, cur rapta nequeat postmodum commodas nuptias consequi. Hæc merentur dispici.

Interim respondeo: veluti metus injustè incussus, non ob finem Matrimonij, sed ob aliam causam, v. g. explendæ libidinis, non adeò offendit Matrimonium, ut illud dirimat, secundum Multorum sententiam; quòd tunc non sit coactio ad Matrimonium, sed potius libera & spontanea ejus electio, ad malum aliundè intentatum evadendum; sic itidem, dum puella rapitur ad libidinem explendam, & contrahit Matrimonium, non cogitur ad id; sed potius spon-

88.

Probat 3.

Additio.

89.

Primum
arg. adver-
se partis.

Resp. San-
chez.

Impugna-
tur.

90.

Offenditur,
quòd im-
ponere tam a-
cerbis pœ-
nas, non sit
extrà rem.

91.

Defenditur
responsio
Sanchez.

tè & liberè eligit, ad evadendam violentam stuprationem; ac proinde tali casu non offenditur per illum raptum libertas Matrimonij, magis, quàm si absque raptu vellet libidinem suam explere, & ipsa eligeret Matrimonium ad illam libidinem evadendam. Cui non placet hæc responsio, quærat meliorem.

92. *Secundum arg. Adversariorum.* Argumentantur præterea Adversarij: Textus, generalior rubricâ, non debet per illam restringi, ut est Glossa notabilis Authent. de Incestis & nefar. nuptijs collat. 2. ubi licet rubrica solum sit de nuptijs incestis & nefarijs; quia tamen textus generaliter loquitur de nuptijs illicitis, comprehendit omnes nuptias illicitas, etiam si non sint incestæ vel nefariæ.

Audite Glossam verb. *Illicitas*: Hoc (inquit) generale nomen est, quocumque modo sint nuptiæ contra legem: licet non sint contraria natura, sed iuri. Nefaria verò inter ascendentes & descendentes: Incesta autem inter collaterales & affines: ut Instit. de Nuptijs. §. Ergò, & ff. de Rit. nupt. l. Quin etiam. Licet lex quandoque promiscuè utatur.

Et secundum hoc reprobo hic opinionem Mar. qui dicit titulum istum habere locum tantum, quando erant nefaria vel incesta. Sed hac littera dicit plus, scilicet quocumque modo illicitas.

93. *Textus generalis non semper restringitur per rubricam particularem.* Nec obstat rubrica hujus tituli, quam pro se inducit; nam plerumque generalior est textus, quam rubrica, ut sup. Ut Eccl. Rom. &c. Nam de alijs ibi loquitur. Et è contra rubrica generalior est textu: ut patet Cod. de Rel. & sumpt. fun. Nam licet in rubrica dicat de usu: in textu tamen non dicit: unde non est bona sua argumentatio, licet noster fuerit concivis, scilicet Florentinus. Pro nobis autem hæc est littera, scilicet: *Illicitas*: ut Instit. de Nuptijs §. Si adversus. Quocumque igitur modo Matrimonium illicitum est, quod est quatuordecim modis, ut diximus Instit. eod. §. Sunt & aliæ, semper locum habet hic titulus.

Illatio. Cum ergò Decretum Concilij Tridentini loquatur generaliter de raptore, ibi: *Decernit S. Synodus inter raptorem & raptam*, & postea in toto illo cap. nunquam restringat, necessariò dicendum erit, de omni raptore intelligi; nec restringi debet ad raptorem, causâ solum Matrimonij incundi, quòd sub rubrica de reformatione Matrimonij constituatur. Ita Adversarij.

94. *Resp. Sanchez.* Respondet Sanchez sup. n. 18. eam doctrinam Glossæ intelligendam esse, ubi est aliquod verbum expressum in textu, ex quo colligatur, illum esse generaliore rubricâ, ut contingit in illa Authent. Ibi enim dicitur cap. 1. in principio: *Sancimus igitur de cætero, si quis illicitas & contrarias natura (quas lex incestas, & nefandas, & damnatas vocat) contraxerit nuptias.*

Quare ne particula illa, *Illicitas*, superflua sit, ac ut dictio, *Et*, conjugat diversa (ut facere solet) oportuit intelligere non solum de incestis contra naturam nuptijs, de quibus est rubrica, sed de omnibus illicitis. At in Tridentini Decretum invenitur verbum cogens id ultrâ rubricam extendere.

Adde etiam: eam Glossæ doctrinam non esse certam: ipsa enim ibi refert Doctorem antiquum, limitantem eum textum ad solas nuptias in rubrica comprehensas. Hæc ille.

Sed contrâ, inquis; invenitur verbum: *Raptor*, quod propriè significat etiam eum, qui rapit, causâ explendæ libidinis, ut patet ex jure civili, & Canonico antiquo. 95. Impugnatur.

Planè invenitur istud verbum; sed non cogit id ultrâ rubricam extendere, sed attentâ intentione & tractatione Tridentini, commodissimè restringitur ad raptorem, causâ ineundi Matrimonium. Defenditur.

Inquis, quæ sit illa intentio & tractatio? Lege Herinx sup. n. 79. ubi hæc scribit. Trid. vult obistere, ne quis audeat attentare matrimonium, per quod cernit suo se sine frustrandum. 96. Quæ fuerit intentio Trid. ex Herinx, & Lessio.

Idem ait Lessius de Iustit. & jure lib. 4. c. 3. n. 70. (ubi sequitur sententiam Sanchez) dicens: Congruum erat, ut ille raptus esset Matrimonij impedimentum, qui propter Matrimonium attentatur; nimirum ut nemo audeat attentare, per quod se suo sine videt frustrandum; quæ ratio non habet locum in raptu, causâ libidinis factò. Accedit: quod rariùs ex tali raptu sequatur Matrimonium; nam plerumque raptam, ubi libidinem expleverint, repellunt.

Confirmatur: quia verba sunt intelligenda juxta præsentem materiam; alioquò dicendum erit, etiam ex raptu, serviendi causâ factò, impedimentum nasci. Hæc ille.

Sed contrâ ultimum; abductio viri aut foeminae causâ serviendi, non est propriè raptus; sed proprio nomine vocatur plagium; porro lex poenalis, & correctoria juris antiqui, nullatenus debet extendi ultrâ proprietatem verborum; at verò raptus causâ libidinis, propriè est raptus, ut Omnes fatentur. 97. Arg. contra.

Præterea: jus civile in poenam raptus prohibuit, & fortè irritavit Matrimonium inter raptorem & raptam, ut colligitur ex Authentica de Raptis mulieribus, aliàs de Muliere raptam passâ, §. unico, ibi: *Qui enim tale stare Matrimonium (inter raptorem & raptam) etsi raptam voluerit, prohibuimus.* Stare enim idem est, quod semel initum consistere, ac vires habere tamquam validum. Aliud.

Et certè Tridentinum non alijs verbis illud irritat, quàm similibus, dicendo: *Nullum posse consistere Matrimonium.* Ut etiam irritatur Matrimonium inter adoptantem & adoptatam, cap. un. de Cognat. leg. ibi: *Inter me & ipsam nuptia consistere non possunt.*

Imò etiam jure Canonico antiquo, 36. q. 2. communiter DD. dicunt, tale Matrimonium, scilicet inter raptorem & raptam, fuisse invalidum, quàmvis verba Canonum id non satis explicent. Et tamen intentio istorum jurium non fuit, ut nemo auderet attentare, per quod se suo sine videret frustrandum; quippe loquuntur etiam de raptu, causâ libidinis factò, in quo illa ratio non habet locum. Ex quo ergò probatur, quod fuerit illa intentio Tridentini? 98. Confirmatur.

Et

An raptus ex
raptu causâ
libidinis se-
quatur
Matr.

Et verò ex jure civili & antiquo Canonico videtur colligi, non ita rarum esse, ut vult. Lefsius, quòd ex raptu causâ libidinis sequatur Matrimonium; cum leges (ut sup. probavimus ex jure) soleant constitui in ijs, quæ frequenter accidunt. Hæc maturè considerentur, & statim apparebit, verum esse, quod Sanchez sup. n. 3. in fine dixit, sententiam Adversariorum esse valdè probabilem.

99.
Auctor am-
plectitur
sententiam
Sanchez, &
quare.

Ego amplexus fui sententiam Sanchez, quia; ut jam non semel dixi: *In obscuris minimum est sequendum, &: In pœnis benignior interpretatio est facienda.* Adde: correctionem jurium evitandam esse quantum commodè fieri potest, l. *Precipimus*, Cod. de Appel. §. fin. *Quidquid autem hæc lege specialiter non videtur expressum, id veterum legum, constitutionumq; regulis omnes relictum intelligant.* Quod ad eò verum est (inquit Sanchez lib. 1. disp. n. 6.) ut gratiã vitandæ juris correctionis à propria verborum significatione recedendum sit.

Cum ergò in hoc Decreto Trident. specialiter non sit expressus raptus causâ libidinis, & de rapta causâ ineundi Matrimonij id Decretum commodè intelligi possit, ne d. cap. fin. de Rapt. corrigatur plusquam necesse est, dicimus, raptum causâ libidinis non esse impedimentum dirimens; sed inter raptorem & raptam Matrimonium posse consistere vi d. Constitutionis Innoc. III. si prior dissensio transeat postmodum in consensum.

100.
Pro ea ad-
ducitur De-
clar. Card.
à Præposito.

Idque videtur declarasse Congregatio (inquit Præpositus hic q. 7. n. 141. ubi sequitur Sanchium, dicens: raptorem ob aliam causam, quam ut in uxores ducant, non comprehendendi à Concilio propter identitatem, vel majoritatem rationis; nec constitutio pœnalis extenditur in tali casu.

Oppositam
refert Em.
Sa.

Sed oppositam declarationem adducit Ema. Sa. verb. *Matrimonium* n. 9. dicens: Inter raptorem & raptam, etiam aliã causâ, quam ut uxor ducatur, quamdiu est in potestate raptoris non potest fieri validum Matrimonium, ex Concilio Trident. & Congreg. Concilij.

Neutra est
authenticâ.

Sed nec una, nec altera Declaratio est authentica quòd sciam; & idèd non est eis fides adhibenda; sed independentè ab illis res dijudicanda, utique in favorem Rei, quousque Ecclesia mentem suam apertius declaraverit.

101.
Objectione.

Dices: satis declaravit mentem suam, ubi punit raptorem, & fautores, si Clerici fuerint, eã poenã, ut à proprio gradu decident; ergò supponit raptorem aliquando fore Clericum, qui tamen non potest rapere causâ ineundi Matrimonij, cum illud contrahere possibile non sit.

Solvitur ex
Sanchez.

Respondet Sanchez lib. 7. disp. 13. n. 18. in fine: fautores, quos ea poena comprehendit, posse esse in sacris constitutos, & raptorem in minoribus, atque ita verificari esse Clericum. Adde: posse esse in sacris, & rapere causâ ineundi Matrimonij de facto, licet non de jure, & subesse tunc illis pœnis. Hæc ille.

Sed dicit aliquis: unde constat, quòd subesset tunc illis pœnis? Nam hoc Aliqui videntur

negare. Scio: sed nunquid audiendi? Patebit ex dicendis sequenti Conclusionè, quæ erit de qualitatibus fœminæ, huic Decreto Trid. subiectæ.

CONCLUSIO IV.

Decretum Trident. comprehendit raptum cujuscumque fœminæ, sive virginis, sive corruptæ, sive meretricis & inhonestæ, conjugatæ, & cujusvis statûs, etiam sponsæ de futuro. Debet vis inferri ipsi fœminæ.

Incipiamus à propria sponsa, quæ per vim rapitur causâ ineundi Matrimonij, ad quod se obligavit, idque dum est in mora, & sine justa causa renuit fidem datam servare. Dico: tali casu Matrimonium inter raptorem & raptam non posse consistere, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, estò etiam liberè jam consentiret.

102.

Raptus pro-
pria sponsa
punitur à
Trid.

Ratio est; quia ubi jus non distinguit, neque nos distinguere debemus sine sufficienti ratione. Iam autem Trident. generaliter loquitur de raptore & rapta; neque ulla est ratio sufficiens, excipiendi sponsum, raptorem sponsæ de futuro. Quàmvis enim ipsa debeat Matrimonium contrahere vi sponsalium; equidem neque jus Civile, neque Canonicum concedit sponso violentam coactionem, quidquid sit de judice, de quo alibi egimus. Quidni ergò sponsus, vi abducens sponsam suam à domo parentum ad propriam domum, verus debeat censerì raptor, & ut offendens per illam abductionem libertatem Matrimonij, subjectus præsentì Decreto Concilij Tridentini?

Probatio.

Nec obstat: quòd existens jam in domo sponsi, liberè in eum consentiat. Quippè Tridentinum petit ad majorem libertatem, ut sit extrâ potestatem raptoris, ibi: *Quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit.* Quid sit autem in potestate raptoris manere, indicat sequentibus verbis: *Quòd si rapta à raptore separata, & in loco tuto & libero constituta, illum in vivum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat.*

103.

Occurritur
objectioni.

Ergò aliquid plus requiritur, quam liber consensus; scilicet separatio à raptore, & constitutio in loco tuto & libero. Quam profectò separationem non postulabat Innoc. III. in d. eap. fin. de Rapt. & idèd quoad hoc à Trid. corrigitur.

Atque eodem argumento probatur, Tridentinum comprehendere raptum mulieris sive virginis, sive corruptæ, seu etiam meretricis & inhonestæ; quia omnis ille offendit libertatem Matrimonij, ut patet; neque mulier corrupta, & meretrix minus liberæ debent esse in contrahendo Matrimonio, quam virgo & honesta, cum æquale onus sibi ipsis imponant. Ergò non

104.

Probatur
eod. arg.
Trid. com-
prehendere
omnem mu-
liorem.